

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาสระเบบุรี*

NEEDS ASSESSMENT FOR DEVELOPING DIGITAL COMPETENCIES OF SCHOOL
ADMINISTRATORS USING PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY PROCESS UNDER
SARABURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

อุเทน แก้วศรี*, อรสา จรูญธรรม, สุวิทย์ ฝ่ายสงค์

Uten Kaewsri*, Orasa Charoontham, Suwit Faisong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Education, Walaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: uten.kaew@vru.ac.th

*Tel: 081-933-7239

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ศึกษาสภาพที่ต้องการให้เป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 3) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระเบบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระเบบุรี จำนวน 1,265 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 304 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นอยู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.36, S.D. = 0.73) 2) สภาพที่ต้องการให้เป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.53) และ 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านทักษะดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.37) รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม (PNI_{modified} = 0.36) ด้านการสื่อสาร (PNI_{modified} = 0.36) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (PNI_{modified} = 0.35) และด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.35) ตามลำดับ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะดิจิทัลควบคู่กับการเสริมสร้างการทำงานร่วมกันและการสื่อสารผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, สมรรถนะดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ



Abstract

The purposes of this research were to 1) study the current conditions for developing digital competencies of school administrators using Professional Learning Community process, 2) study the desirable conditions for developing digital competencies of school administrators using Professional Learning Community process, and 3) assess the needs for developing digital competencies of school administrators using Professional Learning Community process under Saraburi Secondary Educational Service Area Office. This research employed a quantitative research design. The population consisted of 1,265 teachers under Saraburi Secondary Educational Service Area Office. The sample group included 304 teachers selected by proportional stratified random sampling. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$). The research findings revealed that 1) the current conditions of developing digital competencies of school administrators using Professional Learning Community process were overall at a moderate level ($\bar{X}$ = 3.36, S.D. = 0.73), 2) the desirable conditions were overall at the highest level ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.53), and 3) the needs assessment for developing digital competencies of school administrators indicated that digital skills had the highest priority need ($PNI_{modified}$ = 0.37), followed by teamwork ($PNI_{modified}$ = 0.36), communication ($PNI_{modified}$ = 0.36), vision ($PNI_{modified}$ = 0.35), and digital learning culture ($PNI_{modified}$ = 0.35), respectively. These findings reflect that school administrators should develop digital skills together with teamwork and communication skills using Professional Learning Community process in order to effectively manage schools in the digital era.

Keywords: Needs Assessment, Digital Competencies, School Administrators, Professional Learning Community

บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption) ส่งผลให้สังคมเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัล ซึ่งมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญ โดยแนวโน้มการจัดการศึกษามีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าว สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการนำเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร จำเป็นต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะสมรรถนะด้านดิจิทัล ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (สุปริดา โกษาแสง และคณะ, 2565) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

แม้ว่าจะมีนโยบายและทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน แต่การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลยังคงเผชิญกับความท้าทาย ผู้บริหารจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านการบริหารที่ครอบคลุมทั้งการวางแผน การนำ การประสานงาน และการกำกับติดตาม เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา (กนกพร โทงวงเกิด และคณะ, 2563) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารจำนวนหนึ่งยังขาดการพัฒนา

สมรรถนะอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและความคาดหวังของสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จตุรพล แสนศิลา, 2564) นอกจากนี้ การพัฒนาสมรรถนะในรูปแบบเดิมที่เน้นการอบรม เจริญบรรยายเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาในบริบทจริง จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง (อรรวรรณ สุขศรี, 2565)

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ซึ่งมีนโยบายมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและ บุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล จากรายงานผลการดำเนินงานและข้อมูล สารสนเทศ พบว่ายังมีประเด็นท้าทายในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยเฉพาะสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งยังมีข้อจำกัดบางประการ ทั้งด้านการใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการข้อมูล และการประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการบริหารงานให้เกิด ประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี, 2568) ส่งผลให้การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไม่ เป็นไปอย่างเต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น การนำกระบวนการ PLC มาใช้จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะ ของผู้บริหาร โดยเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการสร้างนวัตกรรม ทางการบริหารอย่างเป็นระบบ (นภาพร วรเนตรสุตาพิทย์, 2564)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ต้องการให้เป็น และความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันจะนำไปสู่การ กำหนดแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารให้สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัล (พรวิภา เซยกกลิ่น, 2566) ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะประโยชน์ต่อการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพที่ต้องการให้เป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี
3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดประชากรเป็นครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี รวมทั้งสิ้น 1,265 คน สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณตามเกณฑ์ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 (Yamane, T., 1973) ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 304 คน จากนั้นจึงดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) พร้อมทั้งจัดสรรจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละสหวิทยา เขต และดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมและเป็น ตัวแทนของประชากร ดังตารางที่ 1



ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสุ่มจำแนกตามสหวิทยาเขต

สหวิทยาเขต	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)	ครู (คน)	
		ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. สหวิทยาเขตพระพุทธบาทเมืองสระบุรี	5	356	85
2. สหวิทยาเขตปทุมธานี	5	323	78
3. สหวิทยาเขตเบญจมิตร	5	287	69
4. สหวิทยาเขตบุรพา	6	299	72
รวม	21	1,265	304

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการสื่อสาร 4) ด้านทักษะดิจิทัล และ 5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert, R. (Likert, R., 1987)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นพัฒนาแบบสอบถาม และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่า IOC 0.60 - 1.00 แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็น 0.99 เท่ากัน แล้วนำจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูล และแบบสอบถามในการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างด้วยการส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมกันนี้ได้แนบบแบบสอบถามออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แพลตฟอร์ม Google Forms สามารถตอบแบบสอบถามได้โดยการสแกน QR Code

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการแปลผลค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามเกณฑ์ของ Best, J. W. ดังนี้ (Best, J. W., 1977)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลว่า มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลว่า มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลว่า มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แปลว่า มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลว่า มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นน้อยที่สุด

3. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ กับสภาพที่ต้องการให้เป็นตามขั้นตอนแล้วเรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่ต้องการให้เป็น (I) และสภาพที่เป็นอยู่ (D) โดย (I - D) แล้วหารด้วยค่าสภาพที่เป็นอยู่ (D) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	112	36.80
หญิง	192	63.20
รวม	304	100
อายุ		
น้อยกว่า 25 ปี	28	9.20
25 - 34 ปี	121	39.80
35 - 44 ปี	112	36.80
45 - 54 ปี	34	11.20
55 ปีขึ้นไป	9	3.00
รวม	304	100
ระดับการศึกษา		
ระดับปริญญาตรี	238	78.30
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	66	21.70
รวม	304	100
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	63	20.70
ระหว่าง 5 - 10 ปี	96	31.60
ระหว่าง 11 - 15 ปี	86	28.30
ระหว่าง 16 - 20 ปี	31	10.20
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	28	9.20
รวม	304	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน (ร้อยละ 63.20) โดยกลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุดคือช่วงอายุ 25 - 34 ปี จำนวน 121 คน (ร้อยละ 39.80) รองลงมาคือช่วงอายุ 35 - 44 ปี จำนวน 112 คน (ร้อยละ 36.80) ในด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี



จำนวน 238 คน (ร้อยละ 78.30) สำหรับประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 5 - 10 ปี จำนวน 96 คน (ร้อยละ 31.60) และระหว่าง 11 - 15 ปี จำนวน 86 คน (ร้อยละ 28.30) ตามลำดับ

2. สภาพที่เป็นอยู่ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่เป็นอยู่ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสระบุรี	ระดับสภาพที่เป็นอยู่		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.37	0.71	ปานกลาง
ด้านการทำงานเป็นทีม	3.36	0.71	ปานกลาง
ด้านการสื่อสาร	3.35	0.74	ปานกลาง
ด้านทักษะดิจิทัล	3.35	0.76	ปานกลาง
ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล	3.37	0.74	ปานกลาง
รวม	3.36	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับสภาพที่เป็นอยู่ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.73) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.74) และด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.74) และด้านทักษะดิจิทัล ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.76) ตามลำดับ

3. สภาพที่ต้องการให้เป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ได้ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่ต้องการให้เป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสระบุรี	ระดับสภาพที่ต้องการให้เป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.55	0.52	มากที่สุด
ด้านการทำงานเป็นทีม	4.56	0.53	มากที่สุด
ด้านการสื่อสาร	4.55	0.54	มากที่สุด
ด้านทักษะดิจิทัล	4.58	0.52	มากที่สุด
ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล	4.56	0.53	มากที่สุด
รวม	4.56	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับสภาพที่ต้องการให้เป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.53) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะดิจิทัล ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.53) และด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.52) และด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ

4. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ได้ผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี	สภาพที่เป็นอยู่	สภาพที่ต้องการให้เป็น	ความต้องการจำเป็น	
	D	I	PNI _{modified}	ลำดับที่
ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.37	4.55	0.35	3
ด้านการทำงานเป็นทีม	3.36	4.56	0.36	2
ด้านการสื่อสาร	3.35	4.55	0.36	2
ด้านทักษะดิจิทัล	3.35	4.58	0.37	1
ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล	3.37	4.56	0.35	3

จากตารางที่ 5 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น เรียงตามลำดับ คือ ด้านทักษะดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.37) ด้านการทำงานเป็นทีมและด้านการสื่อสาร (PNI_{modified} = 0.36 เท่ากัน) ด้านการมีวิสัยทัศน์และด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.35 เท่ากัน)

อภิปรายผล

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพที่เป็นอยู่ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้จะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในงานบริหารบ้างแล้ว แต่ยังไม่สามารถบูรณาการเข้ากับกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ได้อย่างเต็มศักยภาพ ปัญหานี้อาจมีรากฐานมาจากข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน ทักษะส่วนบุคคล และภาระงานที่หนาแน่นจนขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาตนเองสอดคล้องกับแนวคิดของ พรวิภา เขยกลิน ที่เห็นว่าประสิทธิภาพของสมรรถนะดิจิทัลต้องอาศัยระบบสนับสนุนภายในองค์กร (พรวิภา เขยกลิน, 2566)

2. สภาพที่ต้องการให้เป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความตระหนักและความคาดหวังของบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องการเห็นผู้นำปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแนวคิดของ ลัทธวรรณ วงษ์โพย ที่ว่าผู้บริหารยุคใหม่ต้องมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนการ



เปลี่ยนแปลงผ่านเทคโนโลยี เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรพร้อมรับมือกับบริบทการศึกษาที่ผันผวน (ลัทธวรรณ วงษ์ไพบ, 2566)

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านทักษะดิจิทัล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สูงที่สุด ซึ่งยืนยันว่าผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ยังต้องการการยกระดับทักษะเชิงเทคนิคและการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การที่ทักษะด้านนี้มีความสำคัญนำโด่งกว่าด้านอื่น สะท้อนถึงความพยายามในการปรับตัวจากระบบการบริหารเดิมสู่การบริหารจัดการที่เน้นนวัตกรรมและข้อมูลเป็นฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุรพล แสนศิลา ที่ระบุว่าสมรรถนะดิจิทัลคือปัจจัยหลักที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบัน (จตุรพล แสนศิลา, 2564) นอกจากนี้ การที่ด้านการทำงานเป็นทีม และการสื่อสารมีความต้องการจำเป็นในลำดับถัดมา ยังเป็นการตอกย้ำว่ากระบวนการ PLC คือกลไกสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลในสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา นามวงศ์ และ มณีรัตน์ ประทุมเกตุ ที่มองว่าภาวะผู้นำดิจิทัลต้องควบคู่ไปกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในองค์กร (กาญจนา นามวงศ์, 2566); (มณีรัตน์ ประทุมเกตุ, 2565)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่ต้องการให้เป็นอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องการเห็นผู้บริหารยกระดับศักยภาพดิจิทัลเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษาในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่าสมรรถนะด้านที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนที่สุดคือ ด้านทักษะดิจิทัล รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสื่อสาร ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ตามลำดับ ผลสรุปดังกล่าวสะท้อนว่าทักษะเชิงเทคนิคดิจิทัลถือเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการสร้างปฏิสัมพันธ์ในองค์กร การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลจึงต้องกระทำแบบบูรณาการ โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมทักษะเฉพาะทางควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนวัฒนธรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับพลวัตของสังคมยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การที่ด้านการทำงานเป็นทีมและการสื่อสารมีความต้องการจำเป็นในระดับสูงตามมาติด ๆ ยังเป็นจุดเน้นย้ำว่าทักษะดิจิทัลจะกลายเป็นสมรรถนะร่วมขององค์กรได้ต้องอาศัยกระบวนการ PLC เป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะผ่านกระบวนการนี้ไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มพูนทักษะรายบุคคล แต่เป็นการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และช่วยลดอุปสรรคด้านระยะทางและเวลาในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรีให้ก้าวสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ทั้งนี้ จากผลการวิจัยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารอย่างเป็นระบบ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านทักษะดิจิทัลเป็นลำดับแรก พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้กระบวนการ PLC เป็นกลไกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายทางวิชาชีพ และการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันภายในองค์กร รวมถึงจัดกิจกรรมพัฒนาในรูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนพัฒนาและประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ

ขยายขอบเขตการศึกษาไปยังบริบทหรือระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร โหงวเกิด และคณะ. (2563). สมรรถนะหลักของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. *e-Journal of Education Studies*, Burapha University, 2(1), 47-60.
- กาญจนา นามวงศ์. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จตุรพล แสนศิลา. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นภาพร วรเนตรสุตาทิพย์. (2564). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จากการศึกษาชั้นเรียน. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(3), 347-358.
- พรวิภา เขยกลั่น. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. ใน *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มนีรัตน์ ประทุมเกตุ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ลัทธวรรณ วงษ์โพย. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาากาฬสินธุ์. ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี. (2568). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2568. สระบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุปรีดา โกษาแสง และคณะ. (2565). เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการบริหารสถานศึกษาในยุค Digital Transformation. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 19(37), 242-250.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรวรรณ สุขศรี. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Best, J. W. (1977). *Research in education*. (3rd ed.). Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Likert, R. (1987). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.